

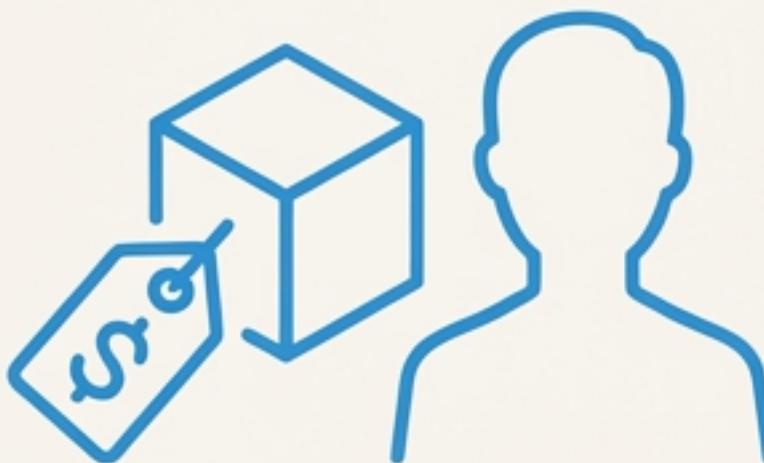
הבקוש: מההחלטה בראש הצרכן ועד כוחות השוק

ניתוח עיקומת הבקוש, ביקוש מצרפי, ועודף הצרכן

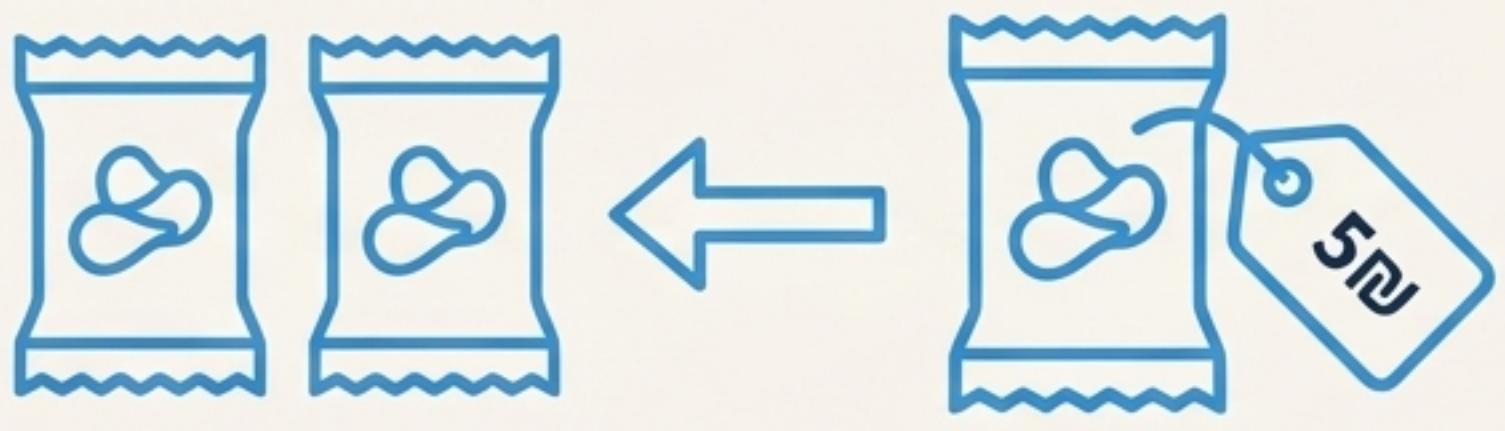
פרק 1

הצרך הבודד מול המחיר: הכירו את עקומת הביקוש

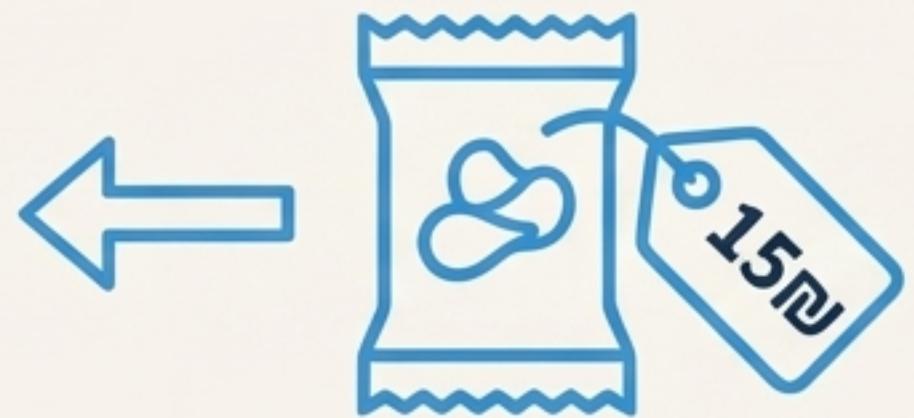

חוק הביקוש: אינטואיציה מהסופרמרק

תחשבו שגם מול מדף החטיפים. במחיר של ₪5,
אולי תקנוו שניים. אם המחיר יקפוץ ל-15₪,
כנראה שתסתפקו באחד, או תוותוו לגמרי.
התנהגות זו היא הלב של הכללה.

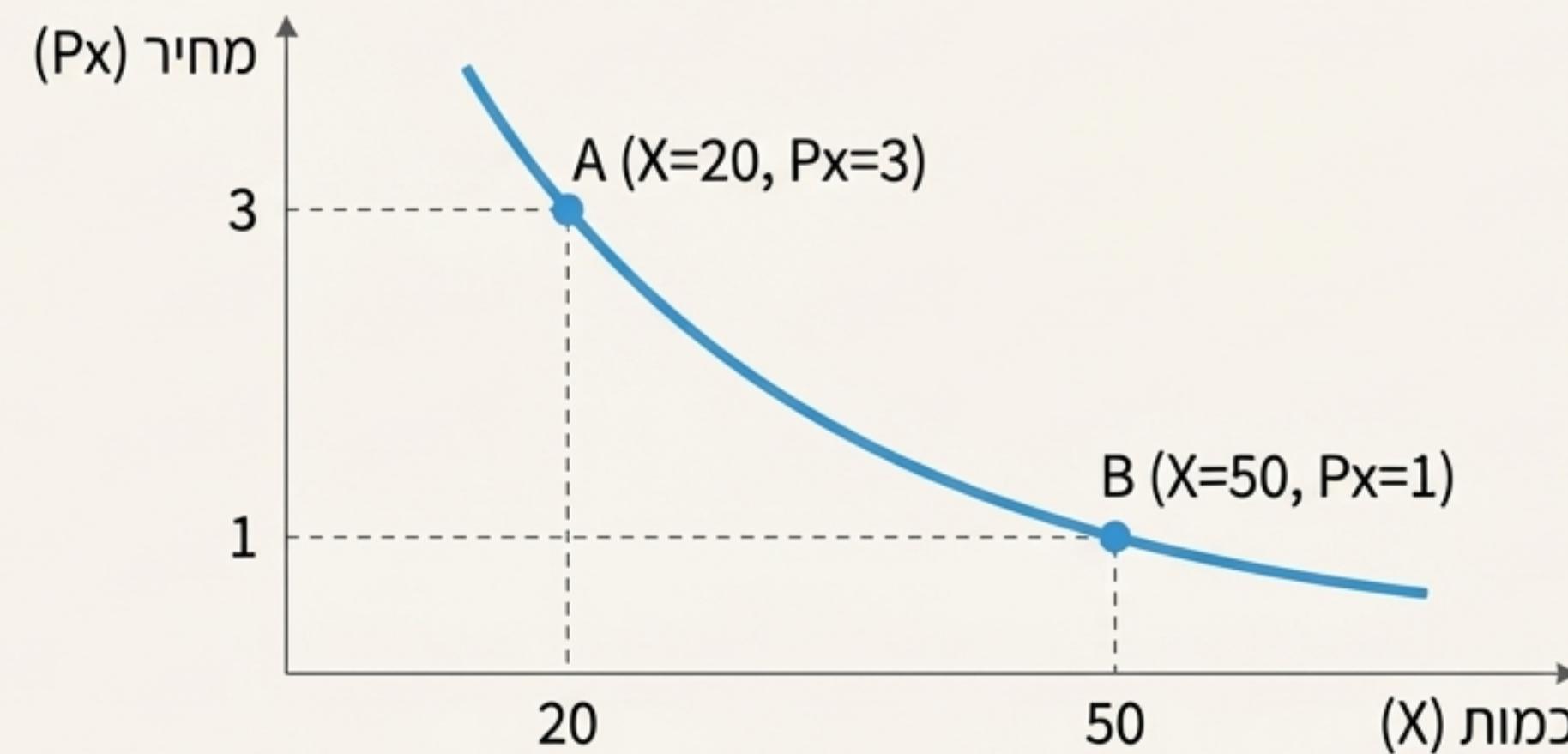
- **על מה לומדים?** על הקשר הפוך בין מחיר של מוצר (P) לכמות שאנשים רוצים לקנות ממנו (X).
- **למה זה חשוב?** זהו אבן הבניין להבנת תמחור, מיסוי, וחלטות כלכליות יומיומיות. כמעט כל מודל כלכלי מתייחס אליו.
- **איך זה עוזר?** מאפשר לחזות כיצד צרכנים יגיבו לשינויי מחירים.

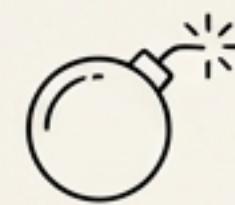

הגדלה פורמלית: עקומת הביקוש (Demand Curve)

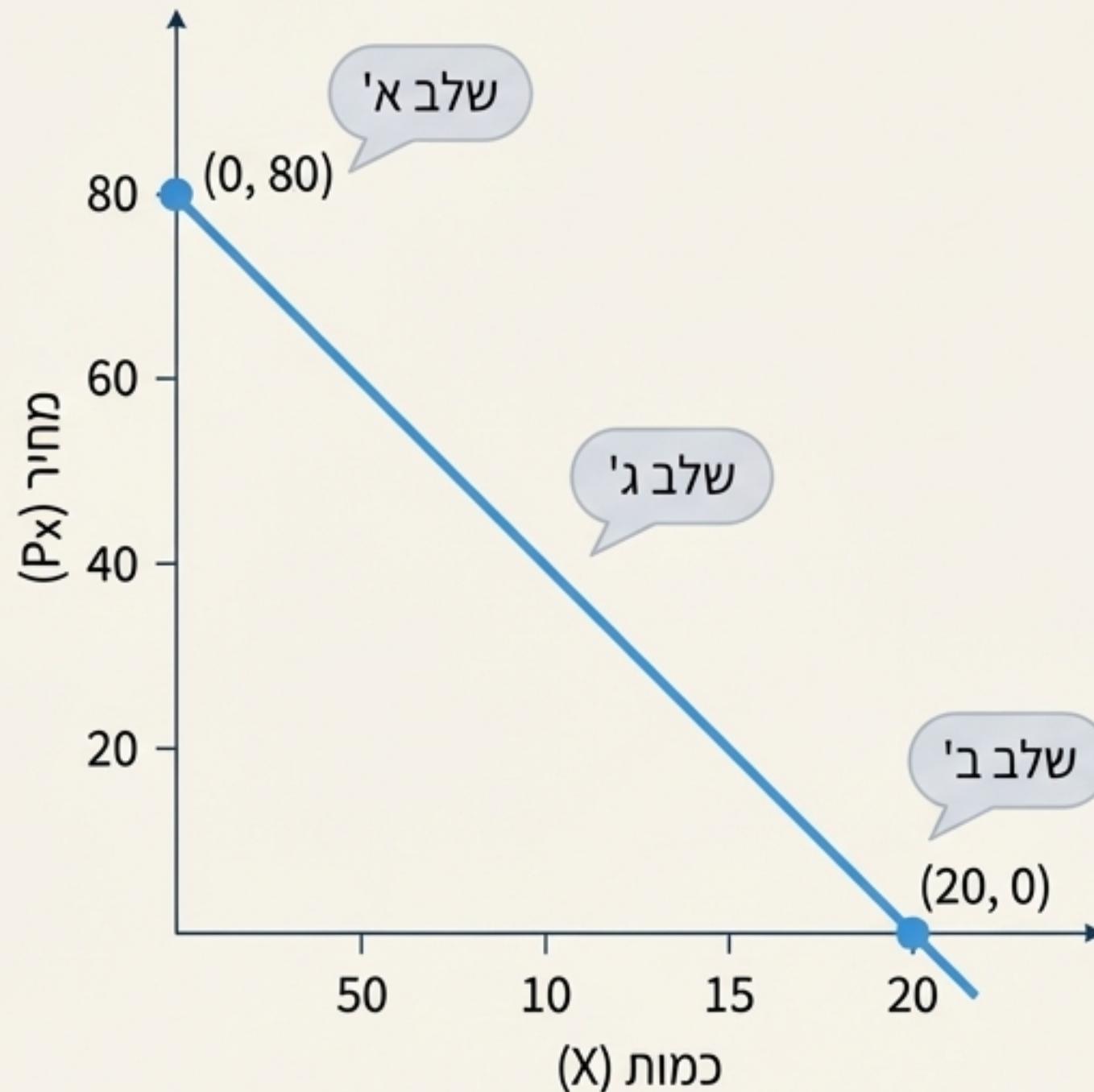
הקשר לאינטואיציה: הגרף זהה הוא פשוט הציר של "סיפור החטיפים". ציר ה- Y הוא המחיר, וציר ה- X הוא הכמות. כשהמחיר יורד (זדים למטה על ציר Y), אנחנו "מוכנים" לקנות יותר (זדים ימינה על ציר X). לכן העקומה תמיד העקומה תמיד " יורדת" משמאלו לימין.

עקומת הביקוש היא תיאור גרפי של הקשר בין מחיר המוצר (P_x) לכמות המבוקשת ממנו (X), בהנחה שככל שאר הגורמים (הכנסה, מחירי מוצרים אחרים) קבועים. הכלל הוא: $\uparrow P_x \leftrightarrow \downarrow X$ (כאשר המחיר עולה, הכמות המבוקשת יורדת, ולהיפך).

"פירוק פצחה": איך הופכים פונקציה לגרף?

האתגר:

נתונה פונקציית הביקוש ההופכית: $X = 80 - P$. שרטטו את העקומה.

פתרון שלב-אחר-שלב:

1. **היגיון:** כדי לשרטט קו ישר, צריך רק שתי נקודות. הנקודות הכי קלות למציאתهن נקבעות החיתוך עם הצירים ("קיוצונים" של העקומה).

2. **שלב א': מציאת החיתוך עם ציר המחיר (Y).**

- **הפעולה:** מה המחיר שבו הכמות המבוקשת היא אפס? מציבים $0 = X$.

- **הчисוב:** $0 = 80 - 4(0) \rightarrow 80 = 4(0) \rightarrow 80 = 0$

- **התוצאה:** נקודת $(0, 80)$. זה המחיר המקסימלי שהצרך מוכן לשלם.

3. **שלב ב': מציאת החיתוך עם ציר הכמות (X).**

- **הפעולה:** מה הכמות המבוקשת אם המוצר בחינם? מציבים $0 = P$.

- **הчисוב:** $0 = 80 - 4X \rightarrow 4X = 80 \rightarrow X = 20$

- **התוצאה:** נקודת $(20, 0)$. זו הכמות המקסימלית שהצרך יצור.

4. **שלב ג': שרטוט.**

- **הפעולה:** מותחים קו ישר בין שתי הנקודות שמצאנו.

זהירות, מלכודות מבחן! וסיכום "רחוב-אקדמיה"

מלכודות מבחן!

- **תנוועה על העקומה לעומת תזוזה של העקומה:** זו טעות קלאסית.
שינוי במחיר עצמי → תנוועה על העקומה.
- שינוי במחיר המוצר עצמו (P_x) גורם לתנוועה על אותה עקומה.
- שינוי בגගורים חיצוני (הכנסה, מחיר מוצר אחר) מזיז את כל העקומה ימינה או שמאלה.
- **בלבול צירים:** בכלכלה, באופן מסורתי, המחיר (המשתנה הבלתי תלוי) נמצא על ציר Z , והכמות (המשתנה התלוי) על ציר X .

עזר זיכרון:

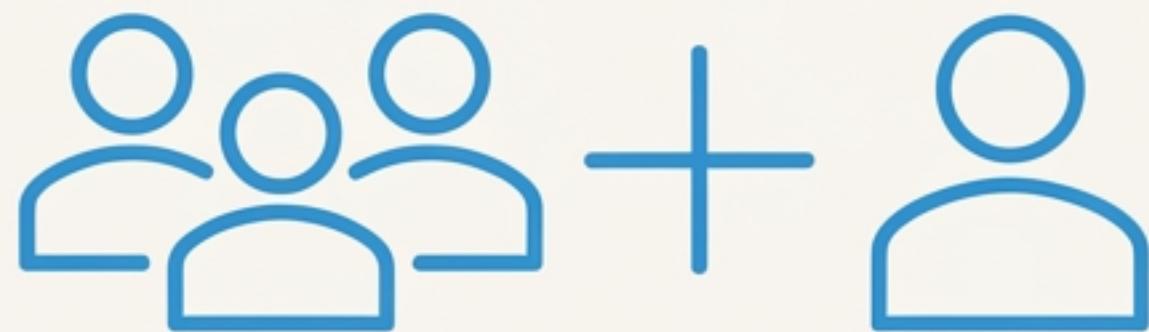
שינוי במחיר עצמי → תנוועה על העקומה.

טבלה סיכום: רחוב-אקדמיה

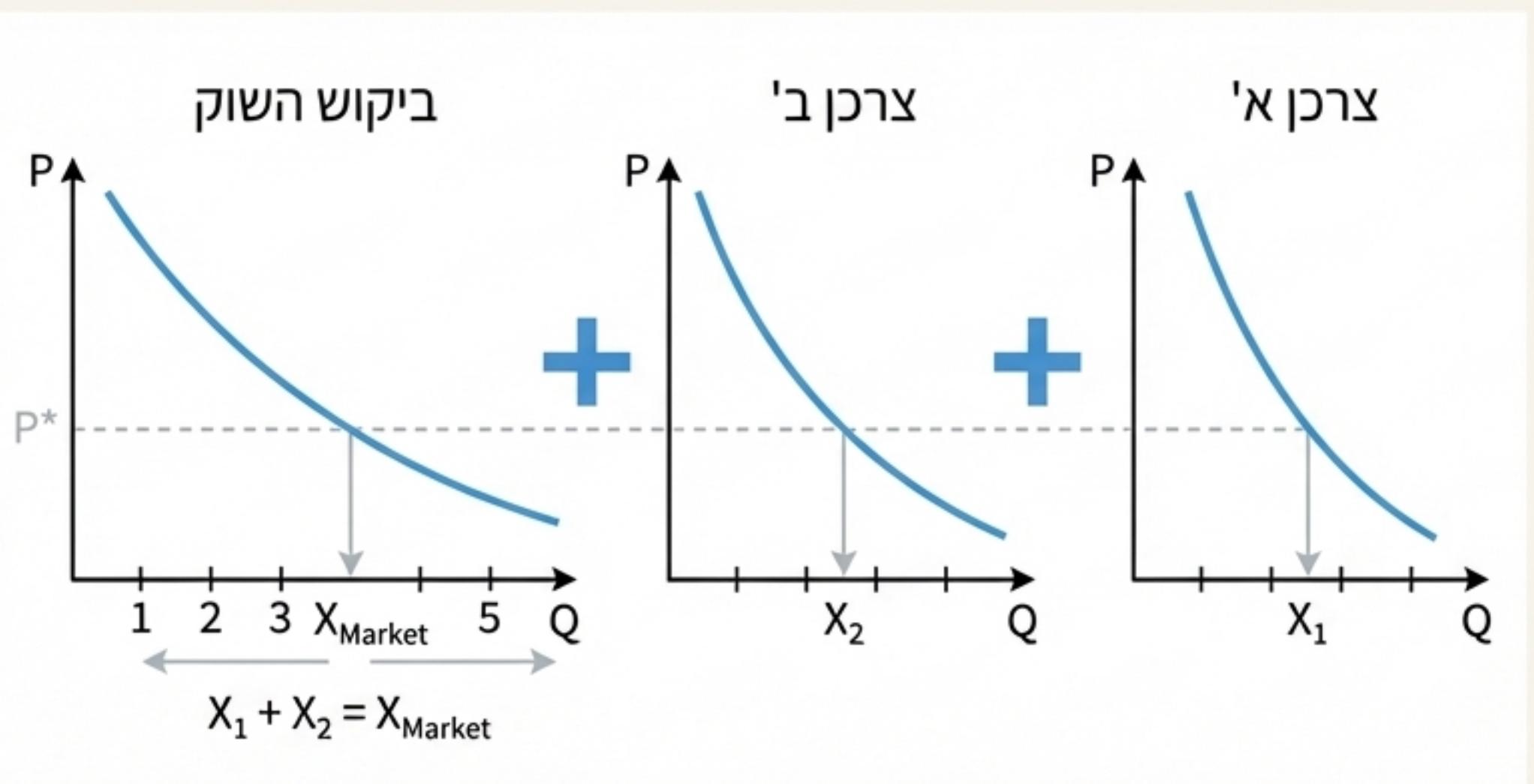
המושג	הסבר אקדמי	תכל"ס (בשפת רחוב)
עקומת ביקוש	תיאור גרפי של הקשר הפונקציונלי השלילי בין מחיר לכמות מבוקשת, <i>ceteris paribus</i> .	כל שימושו יקר יותר, נקנה ממנו פחות.
תנוועה על העקומה	שינוי בכמות המבוקשת כתוצאה שינוי במחיר המוצר, תוך החזקת שאר המשתנים קבועים.	עליהם או יורדים על אותה "מגלשה" של מחיר-כמות.

פרק 2

מאחד לרבים: בניית ביקוש השוק (ביקורת מצרפי)

הגדלה ואינטואיציה: סכימה אופקית

האינטואיציה: ביקוש השוק הוא פשוט סכום כל הביקושים האישיים.

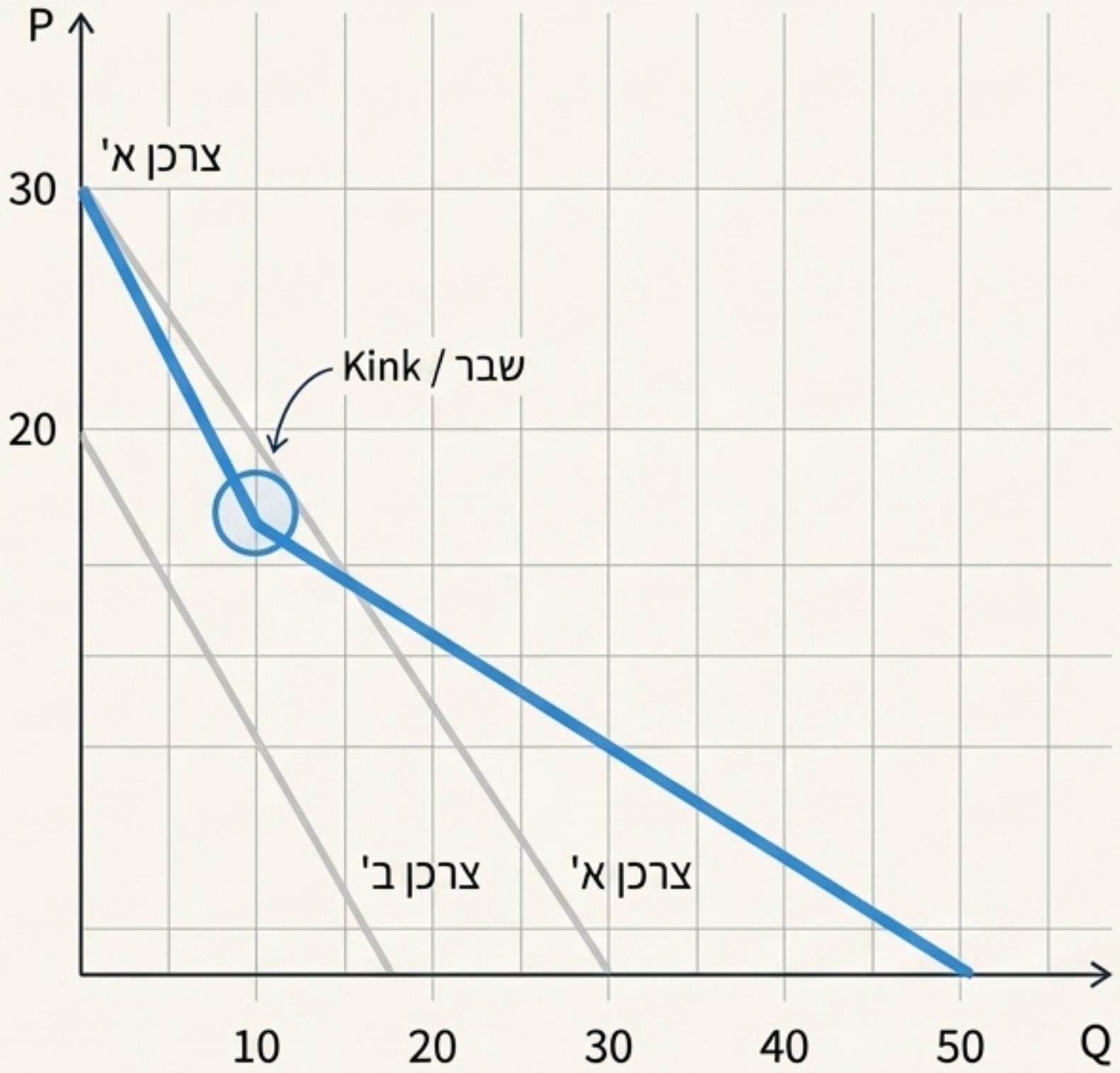
אם במחיר 10₪ צריך א' רוצה 3 יחידות וצרך ב' רוצה 5 יחידות, אז ביקוש השוק במחיר 10₪ הוא $3 + 5 = 8$ יחידות.

אנחנו סוכמים את **הכמות** (X) בכל מחיר ומחיר.

הגדרה פורמלית:
ביקוש השוק (ביקוש מצרפי) הוא סכום כל הביקושים של כל הלקוחות בשוק.
בגרף, זהה **סכום אופקית** של כל עקומות הביקוש של כל הלקוחות.

$$X^d(p) = x_1^d(p) + x_2^d(p) + \dots + x_n^d(p)$$

"פירוק פצצה": האתגר של חיבור עקומות שונות

אתגר:

בשוק שני מוצרים:

- מוצר א': $P = 30 - X_A$
- מוצר ב': $P = 20 - X_B$

מצאו את פונקציית הביקוש המצרפי.

פתרון שלב-אחר-שלב:

1. **ההיגיון:** סוכמים כמויות (X), לא מחירים (P). לכן, הצעד הראשון **הכרחי** הוא לבודד את X בכל משווהה.

- מוצר א': $X_A = 30 - P$
- מוצר ב': $X_B = 20 - P$

2. שלב א': זיהוי תחומי מחיר רלוונטיים.

- מוצר א' מתחילה לקנות רק מתחת למחיר 30.
- מוצר ב' מתחילה לקנות רק מתחת למחיר 20.

מסקנה: יש שני "משטדים" בשוק. בין מחיר 20 ל-30, רק מוצר א' פעיל. מתחת ל-20, שניהם פעילים.

3. שלב ב': סכימה לפי תחומים.

תחום 1: $30 > P \geq 20$ (רק מוצר א' בשוק)

$$X_{\text{Market}} = X_A = 30 - P$$

תחום 2: $20 > P > 0$ (שני המוצרים בשוק)

$$X_{\text{Market}} = X_A + X_B = (30 - P) + (20 - P) = 50 - 2P$$

מלכודת הסכימה וסיכום

מלכודת מבחן!

- **המלכודת: סכימה אנכית.** הטעות הici נפוצה בבקשת מצרפי הוא סכימה **אופקית** – תמיד פונקציות ה- P כמו שהן ($P = 2X - 50$). אג�性 – תמיד לבודד את **האיקס** (X). זה אסור! (X) וסכוםים אופקיים.
- **התעלמות מה"שבר"** (Kink): חיבים לבדוק מאייזה מחיר כל צרכן נכנס לשוק. עקומת הבקosh הבקוש המצרפי היא כג היא כמעט תמיד פונקציה מרובת תחומים.

טבלת סיכום: רוחב-אקדמי

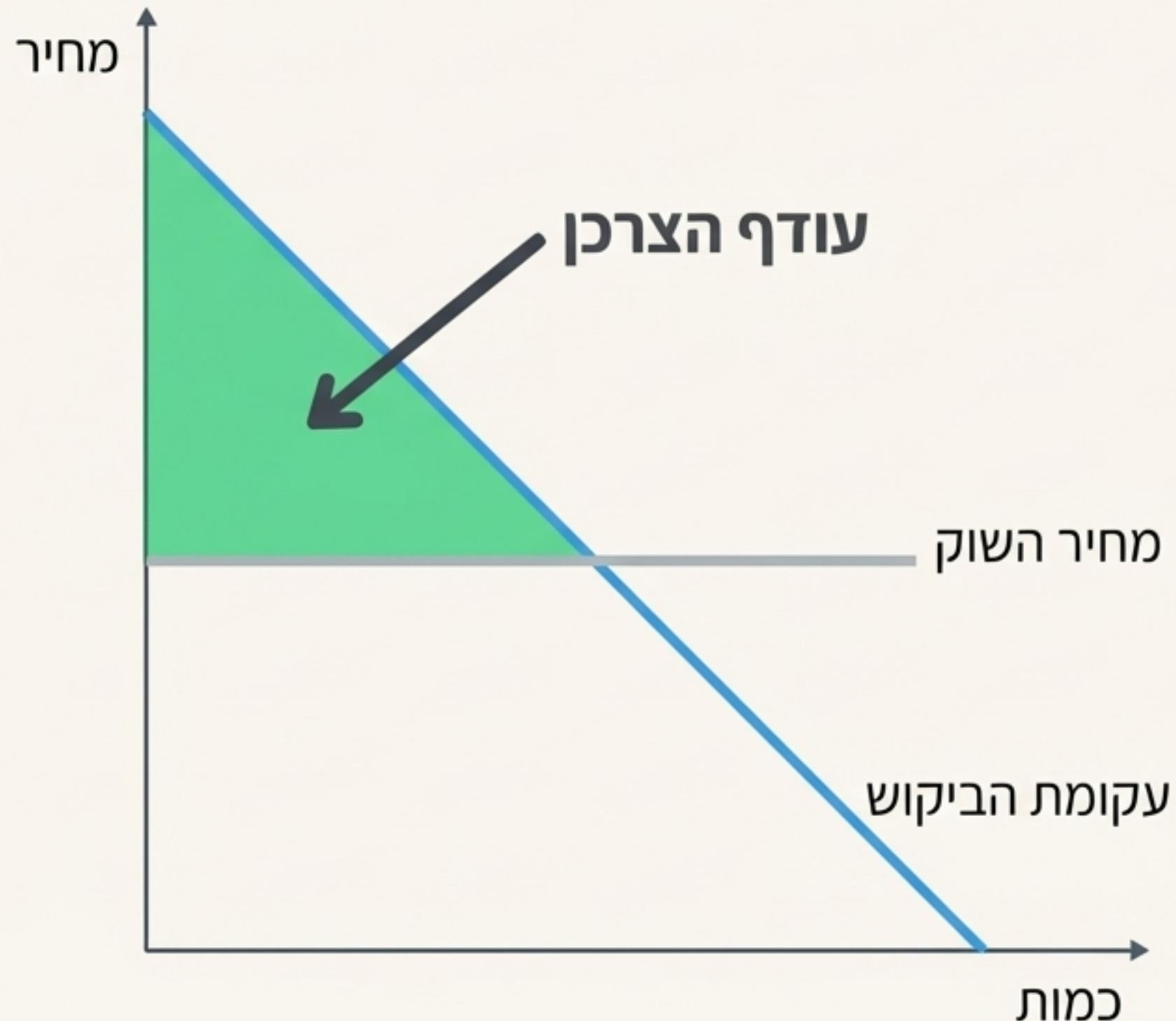
המושג	הסביר אקדמי	תכל"ס (בשפט רוחב)
בקוש מצרפי	סכום הכמות המבוקשות ע"י כלל הפרטים בשוק בכל רמת מחיר נתונה.	בקוש של כולם ביחד.
סכימה אופקית	תහיליר גרפי של חיבור ערכי ציר ה-X (כמות) עבור כל ערך נתון בציר ה-Y (מחיר).	מחברים "לרוחב" בגרף.

פרק 3

הרווח מהקנייה: מדידת עודף הערך

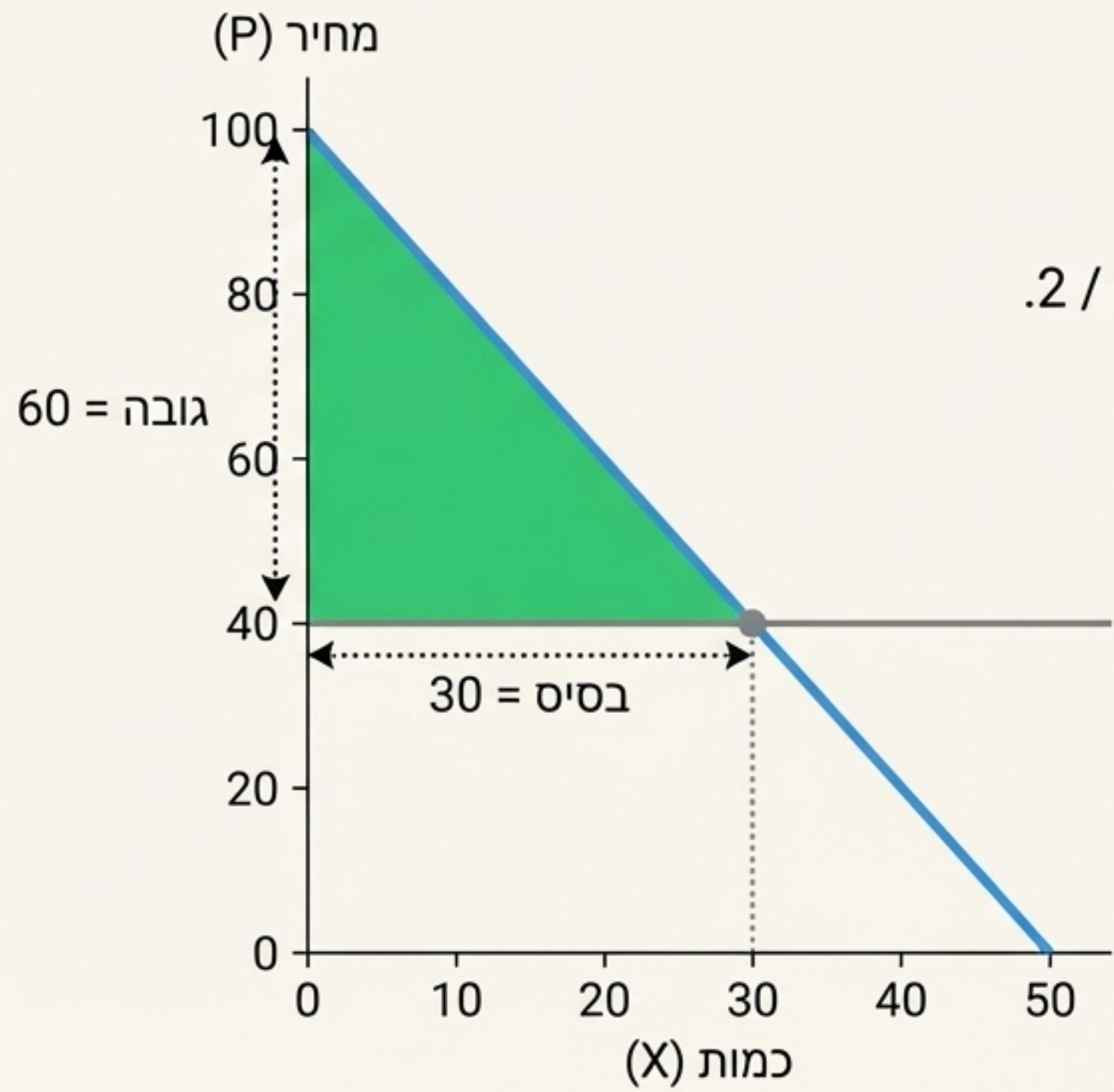
אינטואיציה: הרגשת היוצא בזול

האינטואיציה: דמיינתם פעם שהייתם כל כר צמאים שהייתם מוכנים לשלם 20₪ על בקבוק מים, אבל בKİוסק הוא עולה רק 5₪? ההפרש זהה, 1515, הוא 'הרוח' שלכם מהעסקה. זו תחושה של ערך שקיבלים מעבר למה ששילמתם. בכלכלה, קוראים לזה **עדף הצרכן**.

הגדרה פורמלית:
עדף הצרכן (Consumer Surplus) הוא ההפרש בין הסכום המקיים שהצרכן מוכן לשלם עבור כמות מסוימת, לבין הסכום שהוא מסלם בפועל. זהו ממד כספי לרוחות הצרכן.
בגרף, זהו **השטח הכלוא בין עוקמת הביקוש ובין קו מחיר השוק**.

"פירוק פיצה": איך מחשבים את הרווח?

האתגר: עקומה הביקוש בשוק היא $X_2 - 2 = P$. מחיר השוק האר השוק הוא $40 = P$. חשבו את עודף הערך.

פתרון שלב-אחר-שלב:

1. **ההיגיון:** עודף הערך הוא שטח משולש. הנוסחה היא $(בסיס * גובה) / 2$. צוריך למצוא את הבסיס והגובה.

2. **שלב א': מציאת ה"בסיס"** (הכמות הנקיינית).

• **הפעולה:** כמה יחידות הערך נזקנויות במחיר השוק? מציבים מחירים $40 = P$ בפונקציית הביקוש.

• **הчисוב:** $X_2 - 2X = 40 \rightarrow 2X = 60 \rightarrow X = 30$.

3. **שלב ב': מציאת ה"גובה"** (הפרש המחירירים).

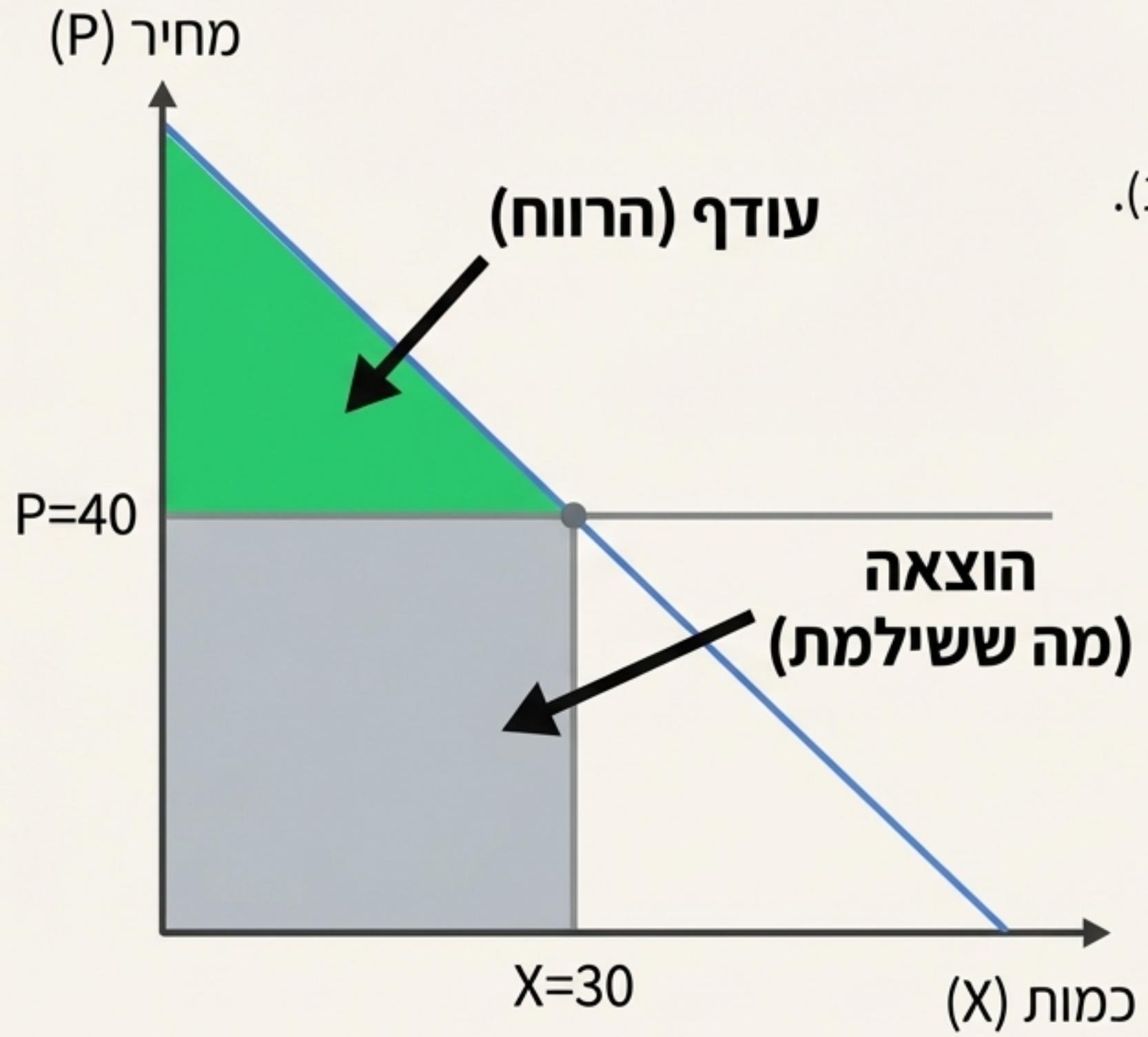
• **הפעולה:** מה הפרש בין המחיר המקורי שהיו מוכנים לשלם (החיתוך עם ציר Y) לבין מחיר השוק?

• **הчисוב:** גובה = $400 - 100 = 300$.

4. **שלב ג': חישוב שטח המשולש.**

• **הчисוב:** עודף הערך = $(בסיס * גובה) / 2 = (30 * 60) / 2 = 900$.

המלכודת של המלון וסיכון

מלכודת מבחן!

* **חישוב הוצאה במקום עוזף:** טעות נפוצה היא לחשב את שטח המלון שמתוחת למשולש ($P * X$, בדוגמה הקודמת: $40 * 30 = 1200$). זה מחשב את **ההוצאה הכללית של הצרכנים**, לא את **העדף (הרווח)** שלהם. זכרו: העוזף הוא המשולש, הוצאה היא המלון.

עזר זיכרון:

עדף הלקוח נמצא **על** קו המחיר.

טבלת סיכום: רחוב-אקדמיה

המושג	הסביר אקדמי	תכליס (בשפת רחוב)
עדף הלקוח	מדד רווחה מוניטרי המבטא את ההפרש בין הנכונות לשלם המצՐפית להוצאה בפועל.	כמה "שווה" כל הצרכנים להשתתף בשוק, מעבר למה שהם שילמו.
נכונות לשלם	המחיר המקסימלי שצרכן מוכן לשלם עבור יחידה, כפי שמשתקף בגובה עקומה הביקוש.	כמה מקסימום היה תשלום על זה?

הסיפור שלם: מהחלטה פרטית לרווחה חברתית

התחלנו מההחלטה קנייה של אדם בודד (ביקוש הפרט), רأינו כיצד מילוי ההחלטה כאליה מצטרפות לכוח שוק אדריכל (ביקוש מצרפי), ולבסוף, לדנו איך למדוד את הערך שהשוק זהה יוצר עבור כולנו (עודף הצרך). הבנת שלושת המושגים הללו היא המפתח לפענוח התנאות השוקיים סביבינו.

*בפעם הבאה שאתם מרגישים ש"עשיתם עסקה טובת", זכרו שמדדתם את עודף הצרך שלכם.